

Víc než jen žena. Moje hrdinka je bývalý muž, říká režisér filmu Fantastická žena

8. listopad 2017

Reflexe. Film!

Fantastická žena | foto: Artcam

Do českých kin vstupuje chilský snímek Fantastická žena, oceněný na Berlinale Stříbrným medvědem za scénář.

Reflexe. Film! Fantastická žena

Hlavní hrdinka filmu Marina je servírka a zpěvačka. Ale dřív bývala mužem. Žije s postarším Orlandem a po jeho smrti je nucena bojovat nejen s Orlandovou rodinou, která je přesvědčena, že Marina nese za jeho smrt zodpovědnost, ale i s předsudky svého okolí. Transgender ženu, bojující za právo být sama sebou, ztvárnila skutečná transgender herečka Daniela Vega. Režisér Sebastian Lelio podle svých slov chtěl vyskočit ze škatulky a oslovit široké publikum transgenderovým tématem. Řekl nám to v rozhovoru, který vznikl na začátku léta na Transylvánském filmovém festivalu v Kluži. Po projekcích na festivalu Mezipatra teď Fantastickou ženu začínají promítat kina po celém Česku.

Já sám znám jen několik málo transgender lidí, a nikoho ze svého nejbližšího okolí. Znal jste někoho, než jste začal připravovat Fantastickou ženu? Jak jste se k tomuto tématu dostal?

Žádnou transgender osobu jsem neznal, neměl jsem žádné transgender přátele. Když jsme probírali námět filmu, v určitém okamžiku nás napadlo, že by to mohla prožívat transgender žena. Pak jsem přestal psát a začal jsem se s transgender lidmi setkávat, abych se vzdělal, poučil a pokusil se pochopit, jací skutečně jsou, v kontrastu k tomu, jací jsem si myslel, že jsou. Se spoluscenáristou jsme se setkali se třemi nebo čtyřmi transgender ženami, které mi pak doporučily promluvit si s Danielou. Hledal jsem tehdy spíše odbornou poradkyni než herečku. Když jsem se Danielou ní pak potkal, fascinovala mě. A tehdy jsem si uvědomil, že chci, aby centrální postavou mého filmu byla skutečná transgender žena. Nebyl jsem už pak ochotný dělat film s herečkou, která by sama nebyla transgender. Daniela se stala na několik měsíců mou konzultantkou, a nějak přirozeně došlo k tomu, že se její osud začal promítat do scénáře, až jsem si uvědomil, že musí být protagonistkou ona. Po pár měsících jsem jí tedy poslal scénář a dopis, tedy email, kde jsem jí nabídl roli Mariny.

Když jste začal rešeršovat téma a poznával lidi z transgender komunity, narazil jste na něco, čemu bylo těžké porozumět? Měl jste v něčem potíže se do nich vcítit?

Ano, samozřejmě, mnohokrát. Proto to pro mě bylo tak fascinující, protože to bylo těžké pochopit. Bylo to opravdu fantastické. Uvědomit si všechny ty nálepky, které používáme v každodenním životě, jak nazýváme gender, jak označujeme různé lidi, jak

určujeme, které vztahy jsou legitimní a které ne. Všechny tyto každodenní záležitosti, jež jsou konceptuálními artefakty, ve chvíli, kdy jsem se s těmito lidmi setkal, najednou vybuchly. Obzvlášť poté, co jsem potkal Danielu. Je transgender žena, je víc než žena, je pouze žena, je bývalý muž... kým vlastně je? Především je člověkem, to je nejjednodušší odpověď... Ale je fascinující, jak podnětná je pro nás – pro společnost – možnost vztahovat se k transgender osobám. Protože oni dokázali tyto nálepky vyhodit do povětrí, a ve chvíli, kdy se zdá, že se svět vrací zpátky, je tu najednou tahle vlna, která jde dopředu a která nás vyzývá, abychom nazírali život v jeho složitosti, místo toho, abychom stavěli zdi a zavírali hranice. Spíše bychom měli stavět mosty a hledat šlechetnější a moudřejší způsoby, jak se vztahovat k lidem. Hledat, co je uskutečnitelné a co jsme ochotni akceptovat. Myslím, že nás to nutí si procvičovat naši duchovní elasticitu, být chytřejší nebo alespoň méně hloupější, myslím jako společnost.

Fantastická žena | foto: Artcam

Takže si myslíte, že současný svět dělá vývojové kroky zpátky?

Myslím, že svět jde zpátky, ale na druhou stranu existuje i druhá strana tohoto pohybu, což je síla, která se snaží naučit, jak žít společně, a najít způsoby, jak se jakožto živočišný druh nezničit. Myslím, že procházíme evolučním dilematem. Celý svět je na téhle křižovatce. Nikdo z nás neví, co má dělat, a existují fašistické tendence zavírat hranice, snižovat ochranu lidských práv a zakazovat vztahy, které nepovažujeme za hodnotné. Pak je tu ale ještě jiná tendence, která říká: ne, pojďme se otevřít a

uchopit komplexitu světa. A pojdme se naučit, jak spolu žít, protože pokud to neuděláme, možná vymřeme. A pokud máme vymřít, tak ať se to stane. Vesmír bez nás určitě nepřestane existovat.

Mohl byste trochu popsat, jak pracujete se svými herečkami? Nejen ve Fantastické ženě, ale také u vašeho předešlého filmu Gloria, který jste napsal pro Paulinu Garcíu, což je úžasná herečka. Obě hlavní představitelky se spolupodílely už na samotném procesu psaní a filmy tak spoluutvářely. Jak je pak v takové situaci režírujete? Byly to více spolupracovnice než běžné herečky?

Ano, já mám herce opravdu moc rád. Vím, že existuje škola režie, která herce považuje za kusy mašinérie, které můžete podle potřeby různě posouvat a nastavovat, a pak existuje jiná škola, která o nich přemýšlí jako o lidech. Mě ani tolik nezajímají postavy jako samotné osobnosti, které tyto postavy ztvárňují. Snažím se tedy zachytit něco, co je někde uprostřed mezi postavou a herečkou nebo hercem. Doufám tedy, že osoba herce a jeho postava před námi vždy oscilují, že tedy máme pocit, že sledujeme filmovou postavu, část naší mysli je si však vědoma, že zároveň sledujeme skutečnou osobu. To je oblast, která mě velmi vzrušuje a přitahuje. Ano tedy, jde o spolupráci, o to, vytáhnout z nich určité prvky a nechat je ve filmu rezonovat. Poté, co si vyberu herce, se snažím všechno přizpůsobit tomu, aby se daná osoba, a to, co s sebou do toho filmu dává, tedy příběh svého těla, ono enigma, jež ztělesňuje, mohla stát podstatnou částí identity filmu. Stává se vlastně součástí DNA samotného filmu, a to z těchto filmů dělá to, čím jsou.

Fantastická žena | foto: Artcam

Znamená to také větší prostor pro improvizaci? Méně psaných dialogů a více improvizovaných?

Ano a ne, protože například Gloria byla z 95% naprosto improvizovaná. Scénář tedy neobsahoval žádný psaný dialog, měl 40 stran. To je extrém. Ve Fantastické ženě, protože jde z pohledu vyprávění o více žánrový film, bylo pro improvizaci méně místa. Nemyslím si, že by dialogy měly být tesány do kamene, mám spíše tendenci vytvářet pro herce příjemné prostředí na place, takže je tam vždy místo pro objevování, ztrácení se a nalézání. A navíc sám nikdy nevím, co nakonec ve filmu použijeme. To závisí na samotném filmu, například po Fantastické ženě jsem natočil další film, trochu „průmyslovějším“ způsobem, abych tak řekl, a myslel jsem si, že tam nebudu mít vůbec prostor pro improvizování, a stejně jsme hodně improvizovali. Takže to hodně závisí na hercích, na tom, zda nalezneme cesty a prostor pro daného umělce nebo umělkyni. Je to bitva, na plátně sledujete uměleckou bitvu. A odtud také vychází to obrovské množství emocí při sledování filmu. Protože víte, že je tam osoba, která se sebe-obětovala.

Váš producent Pablo Larraín nedávno předsedal na anglicky mluvené drama, stejně jako vy s filmem, který jste zmínil. Je už tento film dokončený? Je pravda, že se bude jmenovat Neposlušnost? Můžete nám o něm něco prozradit?

Tento film právě dokončuji, natáčeli jsme ho na začátku roku, jde o adaptaci románu Naomi Alderman Neposlušnost. Scénář jsem

napsal já spolu s Rebeccou Lenkiewicz, která je také spoluscénáristkou Idy, a hrají tam Rachel Weisz, Rachel McAdams a Alessandro Nivola. Je to velmi silný příběh, v jehož středu jsou znovu ženy, tentokrát dvě Rachel. Natáčení bylo náročné, ale také velmi zábavné a velmi vzrušující, mám z toho filmu obrovskou radost. Měl by se objevit v kinech někdy ke konci roku nebo příští rok, každopádně bude hotový za pár měsíců.

Fantastická žena | foto: Artcam

Příběhy žen jsou teď zjevně vaše parketa...

Ano, zjevně ano... Možná bych měl mít trochu obavy, protože věřím v určitý růst, ale stejně se pořád cítím jako student... takže to může být určitá fáze, kdo ví. Ale není to něco, co bych měl naplánované, stalo se to organicky a přirozeně. Vždy jsem se věnoval jen tomu, co mi přijde jako velice zajímavé a živé téma, které nějak souzní se světem. Tedy s tím stejným světem, o kterém jsme spolu před chvílí mluvili.

Váš film je každopádně mezi několika letošními filmy, které uspěly s nějakým silným queer tématem, ovšem oslovují co nejširší publikum, a v tomto smyslu se zdá, že byl tento rok velmi silný. Na tomto festivalu už jsem dělal rozhovor s režisérem filmu Na konci světa a také jsme se o tom bavili. Skutečně se zdá, že letošní filmový rok je velice silný právě v tom, že queer témata přináší širokému publiku.

Ano, a to je strašně zajímavé, protože je to otázka ducha doby a toho, co je ve vzduchu. Režiséři se předem neseťkávají a nedomlouvají, o čem budou natáčet filmy. Je to jako s vínem,

najednou nastane rok, kdy se objeví určité filmy. Je to v něčem překvapivé, protože je to symptomem něčeho. Něco se musí stát, že se tyto snímky objevují. Řekl bych, že to má co do činění se světem, v němž žijeme. Zároveň je to také morální výzva, najít pro tyto postavy a témata způsob, jak vyskočit ze škatulky a oslovit široké publikum, protože také tak se člověk snaží obsáhnout život ve všech jeho složitostech.

Autor: [Pavel Sladký](#)